

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้เทคนิค CIRC ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีสาระสำคัญของการดำเนินการศึกษาค้นคว้า โดยสรุปดังนี้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายดังนี้

จุดมุ่งหมายหลัก เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้เทคนิค CIRC ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อศึกษาปัญหาด้านการอ่านภาษาไทย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อทดลองใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้น
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้น

วิธีดำเนินการศึกษา

การดำเนินการศึกษาเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาด้านการอ่านภาษาไทย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรเขต 1 จำนวน 120 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาปัญหาด้านการอ่านภาษาไทย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คือ แบบสอบถามด้านปัญหาการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ในการพัฒนาชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยในครั้งนี้ ได้กำหนดแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนาชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย 3 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรม ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรม

2. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม มีดังนี้

2.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนบ้านวังโขน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรเขต 1 จำนวน 3 คน โดยแบ่งออกเป็น เด็กเก่ง ปานกลาง อ่อน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบชุดกิจกรรมในด้านจำนวน ภาษา และเวลาที่ใช้

2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนบ้านป่าถั่ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำนวน 19 คน เพื่อใช้ในการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

3. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบทดสอบทักษะการอ่านภาษาไทย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนพิไกรวิทยา
จำนวน 35 คน เพื่อใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบทักษะการอ่านภาษาไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

คณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในขั้นตอนเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการหาความเหมาะสมของชุดกิจกรรม ได้แก่

1.1 แบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย

โดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.2 แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

1.3 แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบทักษะการอ่านภาษาไทย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม ได้แก่

2.1 ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่คณะผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น

2.2 แบบทดสอบทักษะการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้เทคนิค CIRC
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทุ่ง
มหาชัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรเขต 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551
จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 29 คน โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา จำแนกได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 ชุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบทักษะการอ่านภาษาไทย

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้น

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาไทย และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทุ่งมหาชัย ที่ใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย จำนวน 29 คน ที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยแล้ว

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความพึงพอใจชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ปัญหาการการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ทักษะการอ่านทั้ง 4 ชนิดมีปัญหาในระดับมาก

ขั้นตอนที่ 2 ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย ที่สร้างขึ้น มีดัชนีความเหมาะสมเท่ากับ 4.99 ทั้ง 6 ชุด เมื่อนำไปทดลองกับกลุ่มย่อย 19 คน ได้ประสิทธิภาพ 81.05/80.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรม พบว่า คะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมของกลุ่มทดลองมีค่าเท่ากับ 86.01/80.52

ขั้นตอนที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ครูผู้ใช้นักเรียนกลุ่มทดลองเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการสำรวจสภาพปัญหาด้านการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งข้อคำถามแยกเป็นปัญหาด้านการอ่าน 4 ชนิด ดังนี้ การอ่านจับใจความ การอ่านแปลความ การอ่านตีความ และการอ่านขยายความ พบว่า ในภาพรวมการอ่านแต่ละชนิดมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ปัญหาด้านการอ่านจับใจความ มีปัญหาในระดับมากที่สุดทุกข้อคำถาม รองลงมาได้แก่ การอ่านตีความ การอ่านแปลความ และการอ่านขยายความ ตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าว คณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยเน้นให้ความสำคัญการอ่านจับใจความสำคัญ และการอ่านตีความ โดยสร้างชุดกิจกรรมชนิดละ 2 ชุด ส่วนการอ่านแปลความ และการอ่านขยายความ ชนิดละ 1 ชุด

ในการหาประสิทธิภาพของ ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากกลุ่มย่อย จำนวน 19 คน ปรากฏว่า ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.05 / 80.66 และเมื่อนำชุดกิจกรรมไปทดลองใช้กับนักเรียน จำนวน 29 คน ปรากฏว่ามีประสิทธิภาพ 86.01/80.52 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ปัจจัยที่ส่งผลให้ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 เกิดจากคณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้สร้างชุดกิจกรรมขึ้นโดยอาศัยหลักการ ทฤษฎีและเทคนิควิธีการสร้างจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดีก่อนลงมือสร้างชุดกิจกรรม โดยใช้เทคนิค CIRC ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525. หน้า 178) ได้เสนอขั้นตอนการผลิตชุดกิจกรรมไว้ว่า ควรศึกษาเนื้อหาสาระของวิชาที่จะนำมาสร้างชุดกิจกรรมนั้นอย่างละเอียด เมื่อทราบจุดมุ่งหมายวิชาที่จะนำมาสร้างชุดกิจกรรมนั้น เน้นหลักการเรียนรู้อะไรบ้าง แล้วพิจารณาแบ่งหน่วยการเรียนรู้การสอน ซึ่งควรจะลำดับขั้นตอนเนื้อหาสาระตามสิ่งที่จำเป็นต้องเรียนรู้ก่อนหลัง และตามขั้นตอนของความรู้ และลักษณะของวิชานั้นๆ รวมทั้งชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสม สามารถนำไปทดลองใช้ได้จริง จากนั้นจึงได้นำชุดกิจกรรมไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มย่อย เพื่อหาประสิทธิภาพ ดังที่วาริ เพ็งสวัสดิ์ (2545. หน้า 42-45 174 อ้างใน วัลลภ มานัก

ข้อ. 2549, หน้า 26) กล่าวว่าเมื่อผลิตนวัตกรรมเสร็จแล้ว จะต้องนำนวัตกรรมไปหาประสิทธิภาพตามขั้นตอน ถ้าหากนวัตกรรมมีประสิทธิภาพถึงระดับที่กำหนดแล้ว จะมีคุณค่านำไปใช้ได้และคุ้มค่าแก่การลงทุนผลิตรออกมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทีป ยอดเกตุ (2550) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับดี มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.04/81.33 รัตน์ ศรีโพธา (2549) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างชุดกิจกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงคำที่มีความหมาย โดยใช้คำที่เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 กำหนด สำหรับนักเรียนชาวเขาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 คือ 90.84 ต่อ 94.15

เมื่อได้พัฒนาชุดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 แล้วจึงนำชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปทดลองใช้ พบว่า คะแนนการทดสอบทักษะการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน หมายความว่า การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านภาษาไทยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้อง วิภาพร เกื้อปัญญา (2541) ได้ศึกษาเรื่องความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยวิธี ซี ไอ อาร์ ซี ผลการศึกษาพบว่า ความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนที่เรียนโดยวิธี ซี ไอ อาร์ ซี สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นสื่อในการพัฒนาการอ่านได้อย่างกว้างขวาง โดยครูจะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่อ่านเก่ง 2 คน และนักเรียนที่อ่านไม่เก่ง 2 คน โดยครูจะจัดนักเรียนในแต่ละกลุ่มเป็นคู่ ระหว่างนักเรียนเก่งและนักเรียนอ่อนช่วยกันทำกิจกรรมการอ่านที่ครูมอบหมาย นอกจากนี้ยังมีการเสริมแรงโดยการแข่งขันระหว่างทีม โดยครูจะแจ้งคะแนนจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ แล้วรวมคะแนนของสมาชิกทุกคนเป็นคะแนนของกลุ่ม โดยทีมใดที่ปฏิบัติกิจกรรมได้ดี มีคะแนนสูงสุดจะได้เป็น Super Team ส่งผลให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น และช่วยเหลือกันในการเรียน สอดคล้องกับ วรพรรณ สิทธิเลิศ (2537, หน้า 19) กล่าวว่า หลังจากทีครูนำเสนอเนื้อหาเรียบร้อยแล้วและในช่วงสุดท้ายของการเรียนแต่ละบทแล้วจะมีการทดสอบเป็นรายบุคคล คะแนนที่ได้จากการทดสอบกับคะแนนที่ได้จากการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม จะนำมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่มเพื่อสร้างความตระหนักในการสำเร็จของการเรียน และสุรีย์ บาวเออร์

(อ้างใน ตติยา ไผ่วงศ์, 2544, หน้า 28) ได้กล่าวถึงการเรียนที่ผู้สอนแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มว่าวิธีดังกล่าวทำให้เกิดผลสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนได้ เพราะนักเรียนมีทักษะในการสื่อสาร การเข้าสังคม การเป็นผู้นำ และการอภิปราย มีความนับถือตนเอง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จากหลายๆ ทักษะ มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ทำกิจกรรม รู้จักใช้เหตุผลและรู้จักใช้ความคิดอย่างรอบคอบ นักเรียนรู้สึกได้รับการยอมรับ และนักเรียนในชั้นเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อกัน

จากการประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏว่า ครูและนักเรียนเห็นว่าชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่าน มีความเหมาะสมในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ชุดกิจกรรมมีเนื้อหาที่เหมาะสม แปลกใหม่ สนุกสนาน คำชี้แจงมีความชัดเจน รูปเล่มสวยงาม นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริง มีกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติเอง และทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนได้ทราบผลการเรียนทันที มีการเสริมแรงเป็นคะแนน เพื่อให้กลุ่มได้เป็น Super Team ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนานในการเรียน กระตือรือร้นในการเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการอ่านที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525, หน้า 192-174 อ้างใน วัลลภ มานักษ์อง, 2549, หน้า 28) ที่กล่าวถึงขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมว่า การใช้ชุดกิจกรรมจะประสบผลสำเร็จก็ต่อเมื่อได้มีการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง นักเรียนมีโอกาสได้ทราบผลการกระทำทันทีจากกิจกรรมการเรียนการสอน มีการเสริมแรงนักเรียนจากประสบการณ์ที่เป็นความสำคัญอย่างถูกต้องตามขั้นตอนการเรียนรู้ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้และข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งถัดไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ก่อนดำเนินการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครูควรศึกษาถึงเทคนิค ขั้นตอนและวิธีการดำเนินกิจกรรมของเทคนิค CIRC ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้
2. การทราบผลการเรียนทันทีที่ปฏิบัติกิจกรรมเสร็จสิ้นและครูมีการเสริมแรง จะช่วยให้

นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมมากขึ้น ดังนั้น ครูควรแจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรม และให้การเสริมแรงทุกครั้งที่ปฏิบัติกิจกรรมเสร็จสิ้น หากเป็นไปได้ควรบอกให้นักเรียนทราบในคาบต่อไป เพื่อเป็นการกระตุ้นและให้กำลังใจแก่นักเรียน และทันทีที่ครูคิดคะแนนของนักเรียนแต่ละคน และแต่ละทีมเสร็จแล้ว ควรจะให้รางวัลเกียรติบัตร หรือคำชมแก่กลุ่มที่ทำคะแนนได้ดีถึงเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อเป็นการชี้ให้เห็นคุณค่าความร่วมมือและความสำเร็จในทีม

3. การเรียนแบบเทคนิค CIRC เป็นการเรียนแบบอาศัยความร่วมมือ โดยแต่ละกลุ่มจะมีสมาชิกทั้งเก่งและอ่อน เพื่อให้คนเก่งได้ช่วยเหลือคนอ่อน ดังนั้น ครูควรเป็นผู้แบ่งกลุ่มเองเพื่อขจัดปัญหาที่นักเรียนชอบพ้อและสนิทสนมกันมารวมกลุ่มกัน และครูจะต้องคอยกระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเรียนเป็นกลุ่ม ความร่วมมือกันของสมาชิกในกลุ่มทุกคนไม่เฉพาะแต่คู่ของตนเท่านั้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำเทคนิค CIRC ไปประยุกต์ใช้ในศึกษาค้นคว้าในกลุ่มสาระวิชาอื่นๆ
2. ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ ควบคู่กับทักษะการอ่านด้วย เช่น ความรับผิดชอบในการเรียน เจตคติต่อการเรียน ความสนใจในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ แรงจูงใจ การปรับตัวในการทำงานกลุ่ม
3. ควรมีการศึกษาคำสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันแบบ CIRC ไปใช้กับทักษะอื่น เช่น ทักษะการเขียน ทักษะการฟัง และทักษะการพูด